

Արդ՝ այս ընդ համար պատերազմի ծագումէն ի վեր՝ քան Սենդղիայի լինելով պատերազմի գաշտին վերայ կառոյներուն կարօտացեալ ընտանեաց և դաւանից օգնելու համար կապէսի իշխանին կողմէ, օր Սենդղիայ դաժաժառանգն է, բացում հանդանակութիւնը 12 ամսուան մէջ հինգ միլիոն օտերլինը անցած է։ Պարսկ թալիքի կողմէ բացում հանդանակութեան օր կարծիք խաչի անունը կը կրէ ու կը նպաստէ հիւանդներու և վիրաւորեալներու օտարալ գումարը 1,635,439 ակին կանցնի։ Տէյնի թէչէկլաֆի կողմէ ձեռնարկուած Պէլճիսցայ ի նպաստ հանդանակութեան գումարը երկու միլիոն ու թըր հարիւր հազար չիլինը կանցնի։ Ասկէ զտու կան Բալթիայի, Սերալիայի, Սի Լեօան, Խաւքից և Ռասից նպաստելու և շատ ուրիշ հանդանակութիւններ։ Գեռ անցեալ

որ Գաղղիոյ կարմիր խաչին համար յուլիս ամսին մէջ Անգլիա հանգա- նակում 41.000 ստերլին ոսկին զրկուեցաւ: Ասանց կարգին մէջ կը գտնուի վերայիշեալ հայանպատ հանգանակութիւնը որ պէտք եղած տեղը հասցնելու համար երկու հա- զար երկու հարիւր ոսկիի կոկիկ գումարը հաւաքուած է, չնայելով ու- ըիչ հանգանակութիւններու ծան- րակշռութեանը և բազմութեանը:

Ուստի ի գնահատութիւն ազնիւ քարոսողարին անձնուէր ջանքերուն՝ «Լոնտոնի հայ գրական Ակումբ»ը իւր նախադասին ձեռամբ ուղերձ մը հաղորդեց և ստացաւ վայելչապէս գրուած շնորհակալութեան պատաս- խան մը:

Քարոսողարին ներկայացած շրջա- բերականը Հայաստանէն վերջերս ստացուած հեռագիրներու պատճէն- ները կը պարունակէ և օգոստոս 20 թուականու Morning Post, Daily News, Daily Chronicle մէջ հրատարակած նայնիմաստ նամակները մանրամասն տեղեկութիւններ կուտան: Մինչդեռ մէկ կողմէ կը կարգանք թէ վեհ. Սուլթանը Գերմանիոյ նոր դեսպանը ընդունած պահուն ըսեր է թէ «Մահմետականներու արգար գաղտը վերջապէս պիտի յաղթանակէ», վաս- պուրականի Հայերը և անոնք որ այդ ահապ մահմետականութեան ի գործ գրած վայրագութիւններու և հուրի և ուրի երեսէն կալկաս ապստամբած են, իրենց յետին չը- քաւորութեան և թշուառութեան մէջ աշխարհիս գթութիւնը կը հայ- ցեն: Էնպէս պէյ և իւր համախոհնե- ըր շատով մաշտան որ իսլամներու կարմիր Մահիկին համար հաւաք- ւած նպատակները 1912-13ին Լոնտո- նարեակ հայու մը միջոցաւ իւր յար- մար դատածին համեմատ հարկ ե- դած տեղերը զրկուեցան և այդ գրա- մը հաւաքող յանձնախումբին պետը իմ ներկայութեամբ իւր շնորհակա- լութիւնները ընծայեց և որ նա իմ առաջարկիս վրայ ընդունեց: Արդ՝ հիմայ ո՞ր իսլամական կամ մարդ- կութեան օրէնքին կամ սկզբանց հա- մաձայն է որ Հայերը կը կախուին, կը հալածուին, կը զրկուին, կը տա- րագրուին, կը ցրւուին և հազար ու մէկ նեղութիւններու կը մատնը- լին: Ինչ վախ կրնար ունենալ Բ. Դուռը ինքնավար և ազատ Հայաս- տանէ մը: Եթէ Հայերու մի քանի մասը սահմանադրի վրայ իւր հայ- բենիքի համար կը կռուի, ինչ պէտք է պօստի և ուրիշ քաղաքներու հա- յերը հալածելու: մի՞թէ կէլիպօլուի մէջ ինչպէս նաև Գաղղիայի արևե- լեան սահմանները տասնեակ հազա- րաւոր Սիւննի քանաքի միւսուլման- ներ չը կան որ իրեն գէտ կը կռու- լին: Ինչ կը նշանակէ Քրիստոնէու- թեան գէտ մղուած այս անողորմ հա- րածանքը: Թող չը խաբուին մեր երկաթաւոր թուրքերու պետական մարդիկը: այն չորս մեծ պետու- թիւնները որ այժմ իրենց գէտ կը կռուին, ձիւկիկ իւաններու և թա-

մաղաններու բարբարոս թրքու- թեան գէտ կը պատերազմին և ոչ թէ խորամութեան գէտ և թէ իրենց վերջը՝ Հայոց համար իրենց ծրա- գրած բախտէն շատ աւելի թշուառ և անմխիթար կրնայ ըլլար:

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՂԻՊՏՈՍԷՆ

Գահիրէ, 3 սեպտ. 1915

Վանայ ուռնական տաղին Հայ Նիւպա- տոսը զօրավար Կ. Կամսարական Գա- նիքի մէջ:

Ամսոյս 2ին վանայ ուռնականի քա- ռովին հայ հիւպատոսը զօրավար վսեմ. Կոստանդին Կոստարական Գահիրէի Հայոց առաջնորդարանի սրահին մէջ ընդունեց Գահիրէաբը- նակ վանեցի ազգայիններ: Առաւ- տեան ժամ 10½ին Նորին վսեմու- թիւնը իր սովորական ժպտուն գէտ քով առաջնորդարանէն ներս մտաւ: Երբ հասարած էին նախապէս եր- կոտանեակ մը վանեցիներ: Տ. Ա. Ե- տիս աւագ քահանայ Ծաղոյեան ներ- կայացուց զանոնք անուններով և մականուններով և ապա հետեւեալ կարճ բանախօսութիւնն ըրաւ. «Վը- սեմաշուք պէյ, Ձեր բարիքներն եր- բէք շնն մոռնար վանեցիներ: ար- դէն Կամսարական անունը վանեց- ւոց համար հմայք մ'եղած է վասն զի ձեր ի վան պաշտօնավարած ժա- մանակամիջոցին դարերէ ի վեր ճըն- շուած «ապիտ» Հայութիւնն սկաւա- տապատ շունչ մ'առնել: Ձեր ներկա- յութիւնը քաջադիւրութիւն մ'էր Հա- յերու համար: մինչև այն ժամանակ Հայեր իրաւունք չունէին դաշոյն մը կրելու, իսկ Ձեր օրով սկսեցին ա- զատ համարձակ գէնք կրել, ինքնու- պաշտպանութեան գաղափարը օր ըստ օրէ զորդանալով ազատամիտ- ներու միջև: Դուք հայութեան հա- մար իբրև պաշտպան և իշխան մը համարուած էիք ուռնական մեծագոր պետութեան կողմէ ուղարկուած: այդ- պէս հաւատացած էին նաև թիւրք և քիւրտ տարրեր, որոնք կը պատ- կառէին Ձեր անունէն և կը սարսա- փէին Ձեր ներկայութենէն: Դուք խորիմեան Հայրիկի և փորթուգա- լեանի հետ երրորդութիւն մ'եղաք վանեցւոց համար ուռնական և յառաջդիմական ասպարէզին մէջ, և եթէ վանեցի գրագէտներ ի ձայն փողոյ չը հրատարակեցին Ձեր բա- րեգործութիւններ, պարզապէս Ձեր գիրքին և պարկեշտութեան խնայե- ցին: վասն զի դուք առաքինութիւնն ունէիք միշտ ծածկաբար բարեգոր- ծելու: Ուրեմն օրհնեալ լինիք դուք և Ձեր թողոյցած յիշատակներ:»

Նորին վսեմութիւն իբրև պատաս- խան ըսաւ. «Իբրև հայ ժողովուրդի մի- առնատ, ինչ որ ըրած եմ, պար- տականութիւնս է եղած»:

Մէկ ժամէն աւելի զանազան հարց- ու պատասխաններ տեղի ունենալէ վերջ ասքի ելաւ Նորին վսեմութիւն մեկնելու, շատ գոհ և ուրախ արա- մաղբութեամբ, վասն զի երկար տա-

րինեքէ ի վեր գրեթէ պատահած չէր ի մի հաւաքուած իւր յոյժ սի- բեցեալ վանեցիներուն, որոց իւրա- քանչիւրի ձեռքը սեղմելով սիրալիր եղանակաւ մը իր սրտագին շնոր- հակալութիւնը յայտնեց: Այս միջո- ցին Հայր Ծաղոյեան ներկաներու երախտագիտական յարգանաց յի- շատակի համար խնդրեց Նորին վը- սեմութենէն որպէսզի իրենց տալիք թէյսահագան օրն ու ժամն որոշէր: «Ծառ շնորհակալ եմ Ձեր ինչ ընդի- պատելէն: որովհետեւ մէկ երկու օրէն պիտի մեկնիմ, կը ցաւիմ որ չը պի- տի կորենամ ընդունիլ Ձեր առա- ջարկը: կը յուսամ թէ ձմեռս այս- տեղ պիտի լինիմ, այն ժամանակ եր- կար կը տեսնուինք և փոխադարձ կարօտնիս կառնենք իրարմէ:» պա- տասխանեց:

Երբ կը մեկնէր սրահէն, Տիար Համարձուս Երամեան իբրև նախա- ծանօթ Նորին վսեմութեան՝ բարե- մաղկեց որ Նորին վսեմութիւն իր այնքան սիրած վանայ մէջ անցու- նէր իր օրեր այսուհետեւ, ուր շատ զգալի է իր պատուարներ ներկայու- թիւնը:

Ծառ երջանիկ կը լինէի եթէ յաջողուէր ինչ այդ վասն զի շատ սիրած եմ վանն ու վանեցիներ:

— Որովհետեւ ժամանակ չունիք մեր թեյսահագան ընդունելու, վսեմ պէյ, թող տուէք որ ի յարգանս Ձեր վսեմութեան՝ փոխան թէյա- սեղանի նուիրենք գումար մը անդ- ւոյս Կարմիր խաչին, առաջարկեց Հայր Ծաղոյեան:

— Ծառ աւելի գոհ կը լինիմ, ըսաւ Կամսարական պէյ և մեկնե- ցաւ:

Ներկայ եղող վանեցիներ անմի- ջապէս 210 լիտրահեկան հաւաքեցին մէջերին և ցանկով միասին յանձ- նեցին Տիար Գարեգին իսագուշեանի որ բացակայ եղող վանեցիներէն ալ հաւաքէ և յանձնէ կարմիր խաչի յանձնաժողովին:

Այստեղ կարգն է հարցնելու հայ հարուստներուն, դուք ինչ ըրած էք ցարդ: Կամսարականներն իրենց ազգային պարտականութիւնները կատարելու ընթացքին մէջ են: մին իր բարոյական զօրութեամբ, իսկ միւսն իր բեղմնաւոր գրիչով և նիւ- թական զոհաբերութեամբ և թող օրհնուին անթիւ հայ նահատակնե- րէն և գէնքը ձեռքին կռուող քա- ջամարտիկ հայ հերոսներէն... Եթէ չէք պատկառիր հայ դրագէտներու այնքան սրտակեղեք և սահմակեցու- ցիչ գրուածքներէն, որոնք ամեն օր իրենց դառնագոյն նկարագրութիւն- ներով կը լեցունեն հայ թերթերու պատուական էջեր, ազիոզորմ կոչեր ուղղելով Ձեզ, գէթ վախճէք այն հարիւր հազարաւոր թշուառացեալ հայ վերապրողներէն և անոնց ար- ժանահայց անէժքներէն, որոնք այժմ կիսամեռ վիճակով աստանգական կեանք մը կապրին: անոնց մէջ ալ կը գտնուին երբեմն ձեզ նման փա-

թաւ կեանք վարողներ: բայց այս- օր պատու մը հացի կտորաւ կը քաշեն... Այսուհետեւ կարգը ձեզի պիտի գայ, վասն զի առանց հայ ժողովրդեան գոյութիւն չունիք դուք...

Ա. ՔԱՇ

ՆԱՄԱԿ ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԻԱՅՆՆԱԼ ՆԱԶԱՆԳՆԵՐԷՆ

Ֆրէզնօ, 17 օգոստ. 1915

Մինչ արտասահմանի հայութիւն՝ արտաստալից աչքով կը դիտէր հայ- կական ջարդեր ու հրկիւլումներ, վը- րայ հասաւ վանի հերոսական կռիւ իր փառապանծ յաղթանակով: Թաղ- թանակ մը որ կը նմանէր անձրևոտ և մառախլապատ օրուան արեգակի շողի մը, որ ամպերի մէջէն դուրս գալով կոխուէր և կը տաքցնէր շատ մը արարածներ որոնք զոհ պիտի ելնային պատահարին եթէ այն կենսատու շող քիչ մ'աշտցնէր իր օգնութիւն:

Արտասահմանի հայութիւն, մաս- նաւորապէս վանեցիներ, ուր որ կը գտնուէին, ջանացին իրենց խնդակ- ցութիւն կերպով մը յայտնել, սար- քելով հրապարակային հանդէս- ժողովներ: Այս շարժառիթով Ֆրէզ- նոյի վանեցիներ յուլիս 18ի կիրա- կին հաւաքով մ'ունեցան և յանձ- նախարար մ'ընտրեցին որու վրայ պարտք գրին աշխատիլ նիւթական և բարոյական ծառայութիւն մը մա- տուցանել իրենց հայրենիքին: Թանձ- նախարար իր առաջին գործ ըրաւ ունենալ հրապարակային հանդէս մը որ տեղի ունեցաւ օգոստոս 15ին «Փարլըր Լէքչըր Բլուպ»ին մէջ:

Հանդէս սկսելէ առաջ 400ի շափ երկսեռ բազմութիւն մը փութացած էր անոնց: գրաւել, յաւ ութին օրուայ ատենապետ Դ. Սէֆերճեան քանի մը խօսքով ժողով բացաւ, բա- ցատրելով օրուայ հանդէսի նշանու- կութիւնը: Իրմէ վերջ վանեցի եր- գեցիկ խումբ երգեց «Աւերակ հա- յոյց դաշտեր»: Երգէն վերջ բնարար- ձրացաւ վարդան ծայրագոյն վար- դապետ Գասպարեան որ խօսեցաւ օրուայ համատարած ջարդերի մա- սին և յորդորեց ժողովրդին ըսելով. «Լացէ՛ք և ողբացէ՛ք այս ջարդե- րու և ալան թալանի վրայ և մի՛ մոռնաք զօհել ձեր նիւթական և բա- րոյականը այն մնացորդներն որոնց սիրտներ միայն մենք ենք մնացել:» վարդապետի քարոզէն վերջ երգեց օր. Ա. Յովհաննէսեան որուն յաջոր- գեց «Ապարէզ»ի խմբագիր Յովհ. Գապատայեան և անմիջապէս յայ- տարարեց որ իր խօսածներ գրեթե բախտաբար գէտ պիտի գնան Հայր Սուրբ խոսածներին: Ըսաւ որ «Թէեւ ես վանեցի չեմ բայց վանեցիներէն աւելի կը հրճուիմ իրենց հերոսա-

կան կոտորվում, Երկու գեղեցիկ առականման պատմությունները որով հասկացնելու և ժողովրդին թեպետ է փարիլ ինքնապաշտպանութեան և յեղափոխութեան դործին Ծառերու տարափոխ տակ բեմէն վար իջաւ Օր. Եսթեր Հիւսեանի գաղանկաւորութենէն վերջ, Յ. Թաշինեան արտասանեց Սիւնիքի ժողովրդական «Զարկ կովկաս»-ը որմէ յետոյ վանեցիկները երգեցիկ խումբ երգեց «Եւրոպա» և Ալեքսան 2 քայրերու առանձին առանձին արտասանութիւններէն վերջ, հրաւիրուեցաւ խօսելու Հնչակեանների կողմէն Յ. Սաքիւնեան որ Ս. Գրքէն մէկ երկու օրինակներ բերաւ և ապա խօսեցաւ չէզոքների անտարբերութեան և անոնց բժախտիչ քննադատութեան վրայ և ժողովրդին թելադրեց մտնելու յեղափոխական դործունէութեան իրեն յաջորդեցին Ա. Խարայեանի և Վ. Վարժապետեանի արտասանութիւնները Ս. Խարայեան որ հեղինակն էր իր արտասանութեան, ցոյց տուաւ որ ինք լաւ հմուտ է հայ լեզուին, Տիկին Ա. Պարթևեանի մենեքէն վերջ, խօսեցաւ Յարեթ Նշիկեան յեղափոխականի տրամադրութեամբ և խօսքը վարդապետին ուղղելով ըսաւ. «Հայր Սուրբ, այս առաւօտը կատեցի որ կուլայիք դուք պատառացի սուրբ խորհուրդը կատարած առնել. հիմա ալ կը թելադրէք որ լանք ու ողբանք Ս. Եսթեր մենք քիչ մը արտասանու համար եկեր ենք հոս և ես պիտի ըսեմ ձեզ թէ ուրախացէք դուք ալ Ազատ վանի համար քանզի նա իր քայր քաղաքներու համար փարոս պիտի լինի քիչ առնէն Ստեփ վերջ վանեցի երգեցիկ խումբ իր երգով փակեց ժողովը Գիշերուայ ուշ առնել ժողովուրդ մեկնեցաւ քիչ մը խանդավառութեամբ տպաւորութեան տակ:

Պաշտօնի ԽԱՅԿԱՆԸ

Յ. Գ. Թոթակեանութիւնս փոստին պիտի յանձնէի երբ հեռագիրներ գումարին թէ վան Թիւրքիւրի կողմէն գրաւուած է և ժողովուրդն ալ հապենքով կովկաս փախած: Այս օր ալ առական աղբիւրից եկած հեռագիրներ կը ծանուցանեն վանի վերագրաւումը Ռուսերու կողմէն: Վերջին յուրով սրտապնդած, թողութակցութիւնս փոստին կը յանձնեմ առանց գիտնալու թէ վաղայ արշալոյս իր շողերի հետ ինչեւ պիտի աւետէ կամ գուժէ: Տեղւոյս վանեցիների նորակազմ յանձնախումբը կը պատրաստուի շուտով հանգանակութեան ձեռնարկել և ներկայացում մը տալ ի նպատակ վանի հայ հաւատարմութեան:

ՀԱՅԵՐԸ ԹԻԻՐԵՒԱԿԱՆ ՄԷՋ

Աթենքէն սեպտ. 12ին հաղորդւած է Ֆրանսական թերթերին. «Ռեթ հարիւր հաղար հայեր տեղահան լինելով քրտած են դէպի երկրին ներսերը. այդ դժբաղդների մէկ երրորդ մասը միայն հասած է զբոսը և երկր տեղը: Հայ կիներ և աղջիկներ հարկադրուած են թիւրքական հարկմաներին մէջ ապրելու: Կապուի մէջ մէկ ամսականէ մինչև երկու տարեկան հայ երեխաների աճուրդով վաճառու եղած է շարունակ մի քանի օր:»

— Սոֆիայի «Հայաստան»-ին մէջ կը կարդանք.

«Թուրքիոյ թեմերու առաջնորդներէն իթիմիատական ճիւղներու գաղանկութեան ենթարկուած են հեռակալները:

Տիգրանակերտի առաջնորդ Չղատեանը ողջ-ողջ այրուած է, Նիկոմիդիոյ Յովակիմ եպիսկոպոսը բանտարկուած, Արմաշի վանահայր Սեբաստիոս եպիսկոպոսը՝ բանտարկուած, Պրուսիայի Գանիէլեանը՝ ձերբակալուած, Կեսարիոյ Պէհրեանը՝ ձերբակալուած, Սեբաստիոյ Գալէմէրեան եպիսկոպոսը՝ սպաննուած, Եւդոկիոյ Գասպարեանը՝ բանտարկուած, Շապին Գարահիսարի Թորիկեանը՝ կախաղան հանուած, Սամսունի Համազասպը՝ բանտարկուած, Տրապիզոնի Գուրեանը՝ ձերբակալուած, Քէմալիի Հմայեակը՝ բանտարկուած, Խարբերդի Խորէնեանը՝ սպաննուած, Չարսանճագի Նալբանդեանը՝ կախաղան հանուած, Հալէպի Գանիէլեանը՝ բանտարկուած, Բաղէշի Գալէնէրեանը՝ բանտարկուած, Կարինի Սատեթեան եպիսկոպոսը սպաննուած:

Մնացածներուն վիճակի մասին ոչ մէկ լուր:

— Ուրիշ հեռագրէ մը իմացած ենք արդէն թէ Բաբերդի առաջնորդ Անանիոս վարդապետը 8 Հայ մեծատունների հետ մէկտեղ կախուած է:

— Երեանէն օգոստ. 14/27ին հաղորդուած է Թիֆլիզի Հորիզոնին. «Սասունից եկողները հաղորդում են որ Սասունում ապստամբել և կրուում են 12.000 հայեր: Հացի պաշարը բաւական է երկու ամիս: Ս. Յովհաննէս վանքի վանահայր վարդան վարդապետը և Առաքելոյ վանքի վանահայր 75 տարեկան Յովհաննէս վարդապետը սպաննուած են:»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻ ՆԱՄԱԿ ԻՍԼԱՄԱՅԱՍԻ ՀԱՅ ԿԻՆԷ ՄԷ

«Սիրուն ամուսինս, Ինչպէս քեզ ծանօթ է, Հայաստանի սեօրը մեզի ալ պատահեցաւ. մայիս 11ին Սաղորդուի որդին Հալէթ պէյը և զինուորական հարիւրագետը 60 աստիկաններով գիւղը խուժեցին, զէնք և թնդանօթ պահանջեցին, զիւղերէն մեծամեծ աղաները կանչեցին, սպանական ծեծով և գէշ խօսքերով անարգեցին մեր կրօնաւորները և ի վերջոյ բոլոր ժողովուրդը եկեղեցին լե-

ցուցին և վերագործան տեղերին: Բայց այսքանով ալ չզոհացան. յունիս 25ին Հալէթ պէյը մէկ քանի քիւրտ պէկերով և 600 զինուած քիւրտերով կրկին եկաւ Բաղանջին, ձեռնեցին, կոյս աղջիկները և հարսները բռնաբարեցին. այսքանով ալ չը զոհացան. Հալէթ գաղանը եկեղեցին առջևը կանխած սկսեց զանգարատուիլ քաղաւ ալ և պոռաւ. «Պուքիսէ պուշտան սոնրա ճամի օլաճաք. ետընըզ պիր հօճա լազըմ պուքէյէս: Երեք օր գիւղը սպանեցէ վերջ որդուս կուտան. զիւղացիների կէս մասը փոխադրել և խլամայեցել:

Սիրուն ամուսինս, բոլոր հարուստները հանեցին զիւղերէն. եղած երիտասարդութիւնը զիմադրեց բայց փամփուշտի և հացի պակասութեան պատճառով երկար չը տեւեց զիմադրութիւնը. անոնք բարձր լեռներու մէջ դիրք գրաւած էին և իրենցմէ բաւական երիտասարդներ ինկան վիրաւոր թէ մեռաւ:

Երբ ցրուեցին այդ բոլոր կտրիճները, զազանները վերագործան զիւղ իրենց շար կամբերը յագեցնելու համար 200 ընտանիք բաժնեցին երեք զիւղերէն. ինծի ալ միասին 100 ընտանիք Ղոզաթ բերին 400 ձիաւորներով. մեզի յատկապէս տուանք բաժնեցին և պահանջեցին որ թիւրքութիւնը ընդունինք. ապա թէ ոչ բոլորդ ալ օրէ կանցնենք, ըսին. վախերնուս ընդունեցինք: Ուրիշ ճամբորդներէ կը լսենք որ միւս 100 ընտանիքներն ալ Աւիշան պէյին զիւղերը բաժնած են նոյն ձեւին տակ:

Օհ, սիրուն ամուսինս, այդ պարագային բաւական ընտանիքներ աշխատեցան և միջոցներ պահանջեցին աղատ ձգուելու համար, բայց ի զօր. ձեր և մեր պատուոյն համար կեանքերնուս վերջ պիտի տայինք, մենք չը յաջողեցանք մեր նպատակին հասնիլ. եթէ դուք ալ ձերին վրէժը չը լուծէք այս վատ թիւրքերէն, ամօթ կը սեպեմ ձեր երիտասարդութեան. կրկին մէկ քանիներ եկան մեր զիւղերէն, հարցում ըրի մեր տան վրայով. ի՞նչ ըսեմ, ցաւով լուրեր, հայ աղջիկս ձախառագիւն է եղեր աս. մեծ մայրիկը զարկած են, իր սիրուն աղջիկը տարած, բայց չեն գիտեր թէ ո՞ր կողմը: Ամօթ ընդհանուր Գէմաթցի երիտասարդներուն եթէ իրենց ընտանիքներու վրէժը չը լուծեն հրէշ Հալաթին: Արդեօք ի՞նչ եղան եղբայրներս ու քոյրերս, չլիտեմ. մեծ եղբայրս հակառակութիւն ունէր մէկ քանի քիւրտերու հետ, անոր մասին ալ լուր չկայ:

Սիրուն ամուսինս, Բագաթին զիւղերը միայն դարձուցին. ոչ դրամ կայ, ոչ ցորեն: Տէր Աստուած, ե՛րբ պիտի ազատուինք այս վատին դորձադրած զօլուսներէն:»

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՅՈՂ ՄԻՒՍ ԱԶԳԸ

Փարիզէն Տ. Բիէն Ժիֆար ծառի մը հրատարակադիրը որ միեւնոյն ժամանակ զանազան երկիրների գիւտանագիտական անձնաւորութիւններին հետ յարաբերութեան մէջ գտնուած է իր բազմաթիւ ճանապարհորդութիւնների շնորհով, Մարտիէն խումբ մը հայերէ տապալած նամակին պատասխանելով յօդուած մը գրած է Le Petit Marseillais օրաթերթի սեպտ. 7ի թուին մէջ, L'Autre Nation Martyre վերնագրին տակ: Խաչեալ աղգ կոչուած Բարնիսի նման Հայ աղգն ալ կը ներկայացնէ Եւրոպայի ուշադրութեան և հոգածութեան, կը յիշեցնէ բազմաթիւ հաղորատու Հայ կամաւորների պատերազմը թիւրք

բռնապետութեան դէմ իրրե հաւատարիմ յառաջապահներ կովկասի ուսս զօրաբանակին, այս միջոցին թիւրքի մէջ գտնուող հայերի ստակալի տառապանքները և այլն: Յօդուածը շատ համակրական է Հայերին համար և հետաքրքրական իր ընթերցումը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՂԻ

Ցոյց տալու համար որ Ռուսահայերին մէջ հայրենասիրական եռանդը ո՛րքան բարձր է, նոյն խալ երախայներին մէջ, ստորի կը դնենք մէկ երկու նամակներ որոնք գրուած են «Հորիզոն»-ի խմբագրութեան որ աղ կարգի նամակներ շատ ստանալով զանոնք հրատարակելու հետաւորութիւն չունենալը կը յայտնէ:

Հայ հարուստ և մտաւորական մի ընտանիքի 12ամեայ աղջիկը գրած է. «Յարգելի խմբագիր, Տաճկանցիքի ներկայ դրութիւնը այնքան լուրջ է եւ փողի կարօտ, որ ես խնդրեցի «Նորոս»-ի մօտ անւանակուած թիւնը չտօնել սովորական ձեւով, այլ տօնել այսպէս. խնդրեցի փոխադրել ուղարկել մի գումար վսն: Ծնունդն ինդիքս կատարեցին եւ յատկացրին 500 ռուբլի: Խնդրում եմ ձեզ հասցնել այդ գումարը Վանի կարօտեալներին:

Մարգարիտ ՄԵԼԻՔԵԱՆՑ

Մի 11ամեայ զգրոցական կը գրէ.

«Պարոն խմբագիր, Խնդրեմ հասցեք ընդունել իմ ձեռքով վաստակած մի ռուբլի, որ պահած եմ դպրոցական արձակուրդիս միջոցին յօգուտ իմ սիրելի Հայաստանիս ազատութեան համար կուող հաց կամաւորների:

Աւետիս Ա. ՍԱՐԻՆԵԱՆ

Ախալքալաքից հեռեալը գրած են.

«Ոսկեգօծ կամ»

Այսպիսի ձգնաժամի օրերին, երբ մեր հարազատները մնում են առանց հացի, Թող իմ սիրտուսն բալ իմնելու էլ ետա գնան առանց կամի, իսկ կլինա էլ առանց գլխի «միտաւորների»: Այսօր ես ծախելով իմ միակ կովը եւ կնոջս գլխի զարդ-ոսկիները, ստացածս 40 ռուբլի գումարը ամբողջով ին ուղարկելով խմբագրութեանը, խնդրում եմ հասցնէք մեր բաղանդ ու հիւանդ Տաճկանցիստանի վաստակաւ եղբայրներին եւ քոյրերին:

Ամուսիններ՝ Գենուպէ, Արամիւմ ԵՂԱԶԱՐԵԱՆՆԵՐ

Ա. ԶՈՊԱՆԵԱՆԻ ԲԱՆԱԺՈՍՈՒԹԻՒՆԸ ԹԻՒՐԿՈՒՄԱՅԱՍԻ ՀԱՅ ԿԻՆԷ ՄԷ

Տ. Արշակ Զոպանեանի ֆրանսերէն բանաստեղծութիւնը որ ըրած է փարիզի մէջ Ֆրանսացիների ընտիր բազմութեան մը առջև 1915 մայիս 25ին և որ ֆրանսական հրատարակչական ընկերութեան մը կողմէն հրատարակուած է առանձին տետրա, կով մը և L'Arménie sous le joug turc վերնագրով, շատեր հետաքրքրութեամբ մեզնէ խնդրած լինելով, ծախս համար բերել տուած ենք անկէ: Կարելի է ստանալ «Արմենիա»-ի խմբագրութեան գրասենեկէն հատը

